

1.8. Erantzutegiaren ezaugarriak

1.8.1. Erantzutegiaren egitura

Erantzunak inkesta lekuen arabera zerrendatuak dira, eta inkesta lekuak berak, herrialdeka. Beti modu berean.

Herrialdeen ordena, bai eta haien barneko inkesta lekuen ere, mendebaldetik ekialdera doan segida bati jarraitzen zaizkio. Horrela, lehenik Bizkaiko herriak agertzen dira, eta haietan, lehenbizikorik, *Getxo*, *Leioa*, *Zollo*... Azkenik Zuberoako inkesta lekuak aurkitzen dira ekialdean urrunenik daudenak agertzen direlarik bukaeran: *Ürrüstoi*, *Barkoxe*, *Eskiula*.

1.8.2. Erantzun motak

Bi erantzun mota aurki daitezke erantzutegian: zuzeneko erantzunak lehenik, eta erantzun proposatuak bestetik. Azken hauek, berri emaleak ez ditu berak eman lehen aldian, baina proposatu izan zaizkiolarik onartu ditu, eta herrikotzat jo. Erantzuna agertzen da berri emaleak berak eman duen forman.

Bigarren mota horretako erantzunak letra etzanetan eta aurrean izarñoa dutela agertzen dira erantzutegietan. Adibidez, 93260 galderan, Kortezubin, bi erantzun jaso dira: *[niʒúan]* eta *[*niʒúnan]*. Lehena zuzeneko erantzuna izan da, eta bigarrena, aldiz, erantzun proposatua.

1.8.3. Erantzunen forma

Erantzunak ortografia fonetikoan agertzen dira (ikus taula fonetiko XXXI. orrialdean) eta ahalaz hizka emanak dira; esapide berezietan ez bada, ez da esaldirik agertzen erantzunen zerrendetan.

Erantzunak beren osoan, jaso bezala, utzi dira aldakuntzarik egin gabe. Bildu den adizkia osoki ez bazaio bilatzen zenari egokitzen, baina haren ezaugarriren bat gordetzen badu, onartu egin da, forma markatutzat joz. Horrelakoetan forma markatua zela adierazteko (*mark.*) erantsi da parentesien artean erantzunaren gibelean. Adibidez, 9128 galderan, Lasarte-Oria herrian [juéla] (*mark.*) erantzuna ere agertzen da.

Gerta liteke ere, erantzun bat ikertzaileak zalantzazkotzat jo izana izatea; halakoetan erantzunaren ondoren "(?)" ikurra agertuko da (galdera ikurra parentesi barruan). Adb. 91350 galderan (1385. mapa) **edun* [+orain, haiek-hura-haiei] galdetzean Sohütako *de* erantzunari "(?)" ikurra ezarri zaio.

Erantzun gisa jaso dira azentuaz kanpo zerbait aldakuntza zuten forma guztiak. Adibidez, berriemaleak bi erantzun eman dituelarik, forma batean herskari batez ahoskatuz, eta bestea frikari batez, bi erantzunak bildu dira; adb. 90030 galderan *izan* aditzaren orainaldiko 3. pertsona singularra (da) galdetzean Etxebarrian [da] eta [ða], biak eskaintzen dira.

Kontuan har bedi, forma batek, markatua izanik edo ez, testuinguruaren arabera itxura desberdinak izan ditzakeela. Adibidez, bukaerako "-n" ondoren agertzen den "g" soinuak eraginik [-ŋ] izan daitekeela [seŋ], Jaurrietan 90100 galderari dagokion 1282. mapan ikus daitekeenez. Ohar honek azentu kontuentzat ere balio izan dezake; izan ere, erantzutegian agertzen den erantzuna testuinguru batean emana izan da, eta testuinguru horrek eragin izan dezake azentuan.

Bestalde, erantzunaren aldaera bat baino gehiago bildu izan denean, bildu diren guztiak ezarri dira erantzutegian, azentu desberdintasuna salbu. Horrela, irakurleak 90110 galderan (1283. mapan), adibidez, Jaurrietan erantzunaren bi aldaera elkarren ondoan kausituko ditu: [yíntse] eta [gintsán].

Aditz morfologiari dagozkion galderetan morfologia eta erabilera hartu dira kontuan lekukoek emandako formak erantzuntzat onartzean. Adibidez, 90360 galderan (1300. mapan) **edin* aditzaren ahalerazko 'hura' pertsonaren adizkiak galdetzean *daiteke*, *deteke*, *daike*, *leike* eta antzeko forma jokatu ez gain, *-tzen ahal da*, *gerthatzen al da*, *heltzen ahal lükezü*, *eskapa ahal leiteke* eta antzekoak ere onartu egin dira, gauza bera adierazteko formak izanik. Datuak biltzean indar berezia egin da bilatzen zen adizkia lortzeko, baina ez dira baztertu ekintza bera adierazteko gainerako formak. Berdintsu jokatu da 3 argumentudun adizkiak bilatzeko galderetan 2 argumentudunak biltzean; adibidez, 91310 galderan (1381. mapan) **edun* aditzaren orainaldiko 'hark-hura-zuri' formak bilatzean *dizu*, *dotzu*, *tzu*, *dautzu*, *deizu* eta antzeko adizkien ondoan *zaitu* adizkiaren kasuan.

Subjuntiboetako adizkiak biltzean, helburua aditz jokatu formak biltzea zen arren, noizbehinka herri batzuetan ez da lortzerik izan; halakoetan aditz nominalizatuak onartu egin dira. Ikus adibidez, 91070 galderan (1362. mapan) Hegoaldeko herri zenbaitetan bildu den erantzun bakarra *eitteko* etiketa ezarri zaion aditz nominalizatua baino ez da jaso.

1.9. Mapak

Bi motatakoak izan daitezke galdera bateko mapak: handia, beti agertzen dena, eskuin aldeko orrialdean, eta txikia, batzuetan baizik agertzen ez dena, ezkerreko orrialdean, eskuineko aldean. Adibidez, 91280 galderan (1378. mapa) mapa handiaz gain mapa txikia ere azaltzen da 'haiek' pertsonaren morfema desberdinen hedadura erakusteko.

1.9.1. Mapa handia

Mapa handian, moldatzaileak erantzunetan aurkitu dituen kontraste handienak agertzen dira.

Kontraste nagusi horiek koloreen bidez seinalatzen dira bereziki, baina muga jakin batekin: 16 kolore baino gehiago ezin daitezke baliatzen, eta 12 kolore baliatuz hasten dira kontrasteen agerrarazteko zailtasunak (askotan elkarri hurbilak diren erantzunak hurbileko koloreen bidez seinalatuak dira, baina joera hori ez da beti konplitu ahal izan).

Mapak, beraz, datuei egiten zaien irakurketa bati dagozkio bakarrik, eta nola eratuak izan diren gogoan izan behar du irakurleak, erantzunak sailkatzeko erabili diren urratsak, orain adierazten direnak, kontuan edukiz, bereziki.

1.9.2. Mapen eratzeko baliaturiko erantzunen sailkapena

Kontraste handienak agerrarazteko erantzunetan sailkapen bat egin du moldatzaileak:

- Erantzun hurbilak
- Lemak
- Superlemak

Erantzun hurbilak dira erantzun gisa agertzen diren formak, ortografia arruntean transkribaturik. Hauetan azentuari dagokion informazioa galtzen da, eta ortografia arrunteko kodea baliatzen baita, beste zenbait informazio ere (ortografia arruntean zeinu berezirik ez duten segmentuei dagokiena bereziki). Adibidez, 91280 galderan [djôte] eta [diote] > "diote". Ikus transliterazio taula.

Lemak erantzun hurbilak multzoka bilduz moldatzen dira. Lema hitzak adiera berezia hartzen du langintza honetan: erantzunak sailkatzerakoan egiten den lehen mailako multzokatzeari baitagozkio hemen lemak deitzen diren formak, edonola izan daitezkeen. Sailkatze horretan baliatzen den abstrakzio maila guztiz aldakorra izanik erantzunen arabera, ez da beti bilatu behar lexikografian lema hitzak duen ohiko adiera. Adibidez, *deioie* eta *deie* lema desberdinak izan daitezke.